

Spis treści

WSTĘP DO WYDANIA TRZECIEGO (skrótowy)	7
WSTĘP DO WYDANIA CZWARTEGO	9
 1. PEDAGOGIKA OPIEKUŃCZA (PEDAGOGIKA OPIEKI) JAKO DYSCYPLI- NA NAUKOWA	11
1.1. Założenia wstępne	11
1.2. Krytyczny przegląd niektórych określeń pedagogiki opiekuńczej w ostat- nim dwudziestoleciu	12
1.3. Ogólne pojęcie i przedmiot pedagogiki opiekuńczej	18
1.4. Heterogeniczność i jednolitość treści pedagogiki opiekuńczej	19
1.5. Pedagogika opiekuńcza jako system wiedzy ogólnej i jej pochodne	24
1.6. Podstawowe funkcje pedagogiki opiekuńczej i związanych z nią metodyk	28
1.7. Pedagogika opiekuńcza a pedagogika ogólna, społeczna i specjalna	31
1.8. Zestawienie innych ogólnych określeń pedagogiki opiekuńczej	34
1.9. O tożsamości pedagogiki opiekuńczej	35
1.9.1. Uwagi wstępne	35
1.9.2. Podstawowe cechy pedagogiki opieki określające jej tożsamość ...	36
1.9.2.1. Przedmiot poznania, treści teorii	36
1.9.2.2. Pojęciowy model opieki	37
1.9.2.3. Pedagogika opiekuńcza a teoria potrzeb ludzkich	37
1.9.2.4. Wartości opieki	38
1.9.2.5. Model-wzorzec opiekuna-wychowawcy	38
1.9.2.6. Znamiona ponadczasowości	38
1.9.2.7. Swoiste funkcje pedagogiki opiekuńczej	39
1.9.2.8. Specyficzne relacje pedagogiki opiekuńczej z innymi dys- cyplinami naukowymi	40
 2. POJĘCIE OPIEKI MIĘDZYLUDZKIEJ	41
2.1. Geneza opieki	41
2.1.1. Zachowania opiekuńcze zwierząt – prapoczątek opieki ludzkiej ...	41
2.1.2. Prehistoryczny kształt opieki ludzkiej	43
2.1.3. Kierunki zmian ewolucyjnych w opiece ludzkiej	44
2.2. Ogólny zakres i aktualny stan interpretacji pojęcia „opieka”	46
2.3. Krytyczny przegląd interpretacji pojęcia opieki w Polsce	47
2.3.1. Poglądy Heleny Radlińskiej	47
2.3.2. Poglądy Konstantego Krzeczковского	54

2.3.3. Opieka według Józefa Czesława Babickiego	56
2.3.4. Poglądy współczesne	59
2.4. Utożsamianie opieki z pomocą	71
2.4.1. Pojęcie pomocy	71
2.4.2. Zróżnicowanie pomocy w jej najszerszym znaczeniu	73
2.4.3. Pomoc a opieka	76
2.4.4. Poglądy dotyczące pomocy jako opieki	78
2.5. Ogólne pojęcie opieki międzyludzkiej	81
2.5.1. Specyficzne właściwości opieki	81
2.5.2. Metodologiczne przesłanki definiowania pojęcia „opieka” – jego definicja	85
3. ZAKRESY OPIEKI	89
3.1. Opieka w najszerszym znaczeniu i jej składniki	89
3.2. Zakresy opieki międzyludzkiej	98
3.2.1. Zakres opieki według jej zróżnicowania pionowego	99
3.2.2. Zakres opieki według jej podmiotu i charakteru	101
3.2.3. Zakres opieki według jej przedmiotu	103
3.2.4. Zakres opieki według jej przebiegu w życiu jednostki	105
3.2.5. Zakres opieki według skali zaspokojenia potrzeb podopiecznych ..	108
3.2.6. Zakres opieki według jej bieżącego i perspektywicznego wymiaru ..	112
3.2.7. Zakres opieki wyznaczany stopniem jej powszechności	113
3.2.8. Zakres opieki wyznaczany funkcjami opiekuńczymi różnych instytucji społecznych	114
3.2.9. Zakres opieki według ilości zaspokajanych potrzeb	116
3.2.10. Zakres opieki wyznaczany stopniem zaspokojenia potrzeb	116
3.2.11. Zakres opieki według stopnia jej zagęszczenia, intensyfikacji i perfekcyjności	118
4. KATEGORIE OPIEKI	120
4.1. Ogólne pojęcie „kategoria opieki”	120
4.2. Opieka jako kategoria rodzinna	121
4.2.1. Pierwotność opieki rodzinnej	121
4.2.2. Związek opieki rodzinnej z życiem seksualnym i prokreacją	122
4.2.3. Fundamentalna pozycja opieki rodzinnej w strukturze opieki międzyludzkiej	123
4.2.4. Specyficzne walory opieki rodzinnej	125
4.2.5. Opieka rodzinna jako złożony układ	127
4.2.6. Naturalność opieki rodzinnej	128
4.2.7. Allocentryzm i altruizm opieki rodzinnej	129
4.2.8. Społeczno-ekonomiczne warunki życia, struktura rodziny oraz stosunki między współmałżonkami a opieka rodzinna	131
4.3. Opieka jako kategoria moralna	132
4.3.1. Geneza moralnych norm opieki	132

4.3.2. Zakres zastosowania normy opiekuńczości	132
4.3.3. Opiekuńczość w etyce i teleologii	133
4.3.4. Moralny aspekt reguł i zasad sprawowania opieki	135
4.3.5. Przeciwwskazania i ograniczenia w stosowaniu normy opiekuńczości	135
4.4. Opieka jako kategoria społeczna	138
4.4.1. Opieka społeczna i uspołeczniona	138
4.4.2. Geneza opieki społecznej	139
4.4.3. Opieka społeczna w świadomości ludzi	140
4.4.4. Złożoność opieki społecznej	140
4.5. Opieka jako kategoria prawna	142
4.5.1. Geneza, źródła	142
4.5.2. Charakter opieki prawnej	144
4.5.3. Przesłanki i pojęcie praw dziecka	146
4.5.4. Uwagi dotyczące niektórych norm <i>Konwencji Praw Dziecka</i>	148
4.6. Opieka jako kategoria wychowawcza	150
4.6.1. Uwagi wstępne	150
4.6.2. Opiekuńczy sens wychowania	151
4.6.3. Wychowawczy sens opieki	152
4.7. Uwagi końcowe	154
5. STRUKTURA OPIEKI	156
5.1. Potrzeby ponadpodmiotowe i ich diagnozowanie	156
5.1.1. Ogólne pojęcie struktury opieki	156
5.1.2. Teoria potrzeb ludzkich a teoria opieki międzyludzkiej	158
5.1.3. Ogólne pojęcie potrzeby ludzkiej	159
5.1.4. Klasyfikacje przyjęte jako podstawowe	162
5.1.5. Inne znaczące dla opieki typologie potrzeb ludzkich	164
5.1.6. Frustracja potrzeb jako szczególny problem opieki	168
5.1.7. Ogólne pojęcie potrzeb ponadpodmiotowych	170
5.1.8. Podstawowe regulacyjne czynniki potrzeb ponadpodmiotowych ..	177
5.1.9. Podstawowe uwarunkowania potrzeb ponadpodmiotowych	183
5.1.10. „Podopieczny” jako ogólny wskaźnik diagnostyczny	186
5.1.11. Klasyfikacja potrzeb ponadpodmiotowych	190
5.1.12. Diagnozowanie potrzeb ponadpodmiotowych	193
5.2. Funkcje opiekuńcze	197
5.3. Postawy opiekuńcze	202
5.3.1. Pojęcie „opiekun”	202
5.3.2. Postawy opiekuńcze jako typ postaw interpersonalnych	206
5.3.3. Poglądy na postawy opiekuńcze jako dyspozycje opiekunów	208
5.3.4. Pozytywne postawy opiekuńcze	219
5.3.5. Negatywne postawy opiekuńcze	221
5.3.6. Postawy opiekuńcze a postawy rodzicielskie	224
5.3.7. Postawy opiekuńcze a postawy wychowawcze	226
5.3.8. Czynniki postaw opiekuńczych	227
5.3.9. Podstawowe elementy modelu-wzorca opiekuna-wychowcy	230

5.4. Sytuacje opiekuńcze	231
5.4.1. Ogólne przesłanki określenia sytuacji opiekuńczych	231
5.4.2. Ogólne pojęcie sytuacji opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych	236
5.4.3. Uwagi końcowe	242
5.5. Czynności opiekuńcze – dostarczanie podopiecznemu przedmiotów jego potrzeb	245
5.5.1. Ogólna charakterystyka czynności opiekuńczych	245
5.5.2. Próba klasyfikacji czynności opiekuńczych (pomocnych)	247
5.6. Atmosfera opieki	249
5.6.1. Uwagi wstępne	249
5.6.2. Poglądy dotyczące pojęć: nastrój, klimat, atmosfera	250
5.6.3. Treść znaczeniowa terminu „atmosfera” (klimat, nastrój)	252
5.6.4. Pojęcie atmosfery opieki	254
5.6.5. Pojęcie atmosfery wychowania	255
5.6.6. Atmosfera partnerstwa	257
5.6.7. Atmosfera osobopochodna	259
5.6.8. Atmosfera czasu odpoczynku, rozrywki, świętowania	260
5.6.9. Atmosfera życia	261
5.6.10. Czynniki i funkcje atmosfery życia	262
5.6.11. Skrócowa struktura funkcjonalna opieki	264
5.6.12. Rozwinięta struktura opieki międzyludzkiej	266